

Standardi i standardizacija

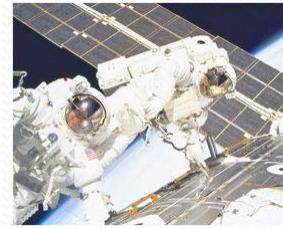
Pojam standardizacije

1. Standardizacija je “aktivnost na utvrđivanju odredaba za opštu i višekratnu upotrebu u odnosu na stvarne ili potencijalne probleme, u cilju postizanja optimalnog stepena reda u datom kontekstu”
2. Standardizacija predstavlja delatnost, oblast rada, funkciju u organizaciji ili organizacionu celinu
3. Standardizacija predstavlja naučnu disciplinu

- **Predmet standardizacije** jeste materija koja se standardizuje
- **Oblast standardizacije** jeste grupa odgovarajućih predmeta standardizacije

Primeri: Obrazovanje, Poljoprivreda, Informacije, Građevinarstvo, Tekstil...

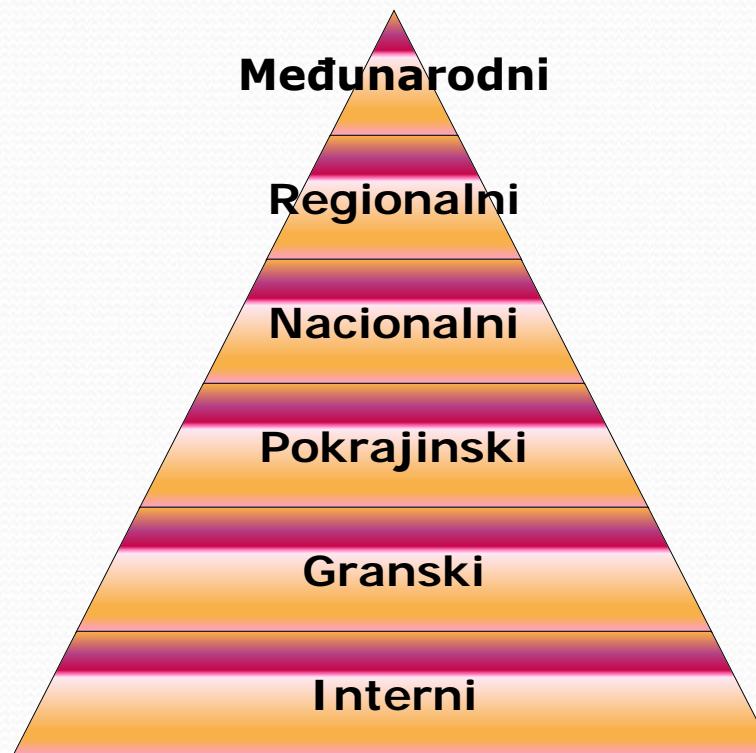

Nivoi standardizacije

Nivo standardizacije jeste geografski, politički ili ekonomski stepen uključenosti u aktivnosti standardizacije. U skladu s tim mogu se razlikovati:

- (1) **Međunarodna standardizacija**, tj. standardizacija u kojoj mogu da učestvuju odgovarajuće organizacije svih zemalja;
- (2) **Regionalna standardizacija**, tj. standardizacija u kojoj mogu da učestvuju odgovarajuće organizacije jednog geografskog, političkog ili ekonomskog područja sveta;
- (3) **Nacionalna standardizacija**, tj. standardizacija na nivou određene zemlje;
- (4) **Pokrajinska standardizacija**, tj. standardizacija na nivou određene teritorije u okviru jedne zemlje. U okviru zemlje ili teritorijalnog dela zemlje standardizacija može takođe biti na nivou grane ili sektora, lokalnom nivou, na nivou udruženja i preduzeća u industriji.

Vrste standarda prema nivou standardizacije

Koji su ciljevi standardizacije?

- Uprošćavanje rastućeg broja varijanti proizvoda i postupaka u životu čoveka;
- Sporazumevanje;
- Opšta ekonomičnost;
- Bezbednost, zdravlje i zaštita života;
- Zaštita interesa potrošača i interesa društva i
- Odstranjivanje prepreka za trgovinu

Koji je najvažniji, a koji je krajnji cilj standardizacije?

Najvažniji cilj standardizacije:

MASOVNOST

KRAJNJI CILJ
standardizacije je
postizanje uslova za
racionalan i udoban
život ljudi

Međunarodne organizacije za standardizaciju?

- ISO - Međunarodna organizacija za standardizaciju
- IEC - Međunarodni komitet za elektrotehniku
- CEN – Evropski komitet za normalizaciju
- CENELEK - Evropski komitet za normalizaciju u elektrotehnici

Standardizacija kvaliteta

- Ideja i sprovodjenje postupka standardizacije sistema za upravljanja kvalitetom potiče iz vojne industrije
- Razvoj međunarodne trgovine zahtevao je primenu normi/standarda
- 1987. objavljen je prvi niz standarda ISO 9000
- ISO norma je službeni dokument koji ima strogo propisan naziv, oblik, strukturu, način unošenja podataka, simbola, skica, crteža i sl.
- Objavljuje se u A4 formatu i može imati od četiri do preko hiljadu stranica
- Web: www.iso.ch
- <http://www.kvalitet.org.rs>

Opšti standardi

- ISO 9000 je serija standarda za menadžment sistema kvaliteta;
- ISO 9001 serija standarda, odnosno njegov model za sertifikaciju - QMS (ISO 9001:2000), nije standard za proizvod/uslugu, ali se odnosi na procese koji ih kreiraju;
- ISO 14000 serija standarda je objavljena 1996. godine, kao globalni model za sistem menadžmenta za zaštitu životne sredine (EMS). Njegovom primenom organizacija obezbeđuje dokaz da se odgovorno ponaša prema životnoj sredini, odnosno da kontroliše i upravlja svim parametrima proizvodnog i tehnološkog procesa koji mogu narušiti uspostavljanje zaštite okoline.

Opšti standardi

- HACCP sistem je model razvijen od strane Američkog odseka za inspekciju i bezbednost u poljoprivredi (FSIS) i njihove Agencije za hranu i lekove (FDA).
- HACCP u primeni obezbeđuje absolutnu zdravstvenu bezbednost u lancu proizvodnje i distribucije hrane. Prihvaćen je i podržan od strane UN (Codex Alimentarius), EU, Kanade, Australije, Novog Zelanda i Japana, a primenjuje se za: sve prehrambene proizvode; restorane, bolnice, hotele; proizvođače i isporučioce hrane.
- U velikom delu sveta je zakonska obaveza.

Opšti standardi

- OHSAS 18001 standard, razvijen je od strane evropskih tela za standardizaciju, kao standard za menadžment sistema za zaštitu zdravlja i bezbednosti zaposlenih. Cilj mu je kreiranje bezbednog radnog mesta. Ovaj standard je idealan za organizacije koje žele da povećaju bezbednost svojih zaposlenih, zaštite njihovo zdravlje, smanje medicinske troškove lečenja iznenadnih povreda i povećaju prevenciju u ovoj oblasti.
- Ostali zahtevi SA 18000 odnose se na zdravstvenu zaštitu, pravo na sindikalno organizovanje, zabranu diskriminacije na verskoj, rasnoj i nacionalnoj osnovi kao i mogućnost napredovanja u struci.

Sistem standarda ISO 9000

- ISO 9000 je međunarodni standard koji sadrži zahteve za sistem upravljanja kvalitetom u poslovnoj organizaciji koje organizacija mora ispuniti da bi uskladila svoje poslovanje sa međunarodno priznatim normama.
- Sistem kvaliteta je upravljački sistem, kojim se dovodi do ostvarenja postavljenih ciljeva u pogledu kvaliteta poslovanja i pružanja usluga.
- Ovaj sistem čine organizaciona struktura, odgovornost subjekata u organizaciji, procesi i resursi potrebni za upravljanje sistemom

ISO 9001:1994

- Primjenjuje se kad preduzeće ima celokupan proizvodni ciklus proizvoda, od dizajniranja do servisa.
- Prvo izdanje ISO 9000 datira iz 1987
- Prva revizija 1994. godine
 1. ISO 9000:1994
 2. ISO 9001:1994
 3. ISO 9002:1994
 4. ISO 9003:1994

ISO 9000 ff

- Niz uputstava za primenu (implementaciju) i upravljanje sistemom kvaliteta organizacije
- ff (engl. full family) znači celokupni niz standarda iste namene
- Prvo izdanje ISO 9000:1987
- Prva revizija 1994
ISO 9001; 9002; 9003
- Druga revizija 2000
ISO 9001; 9004

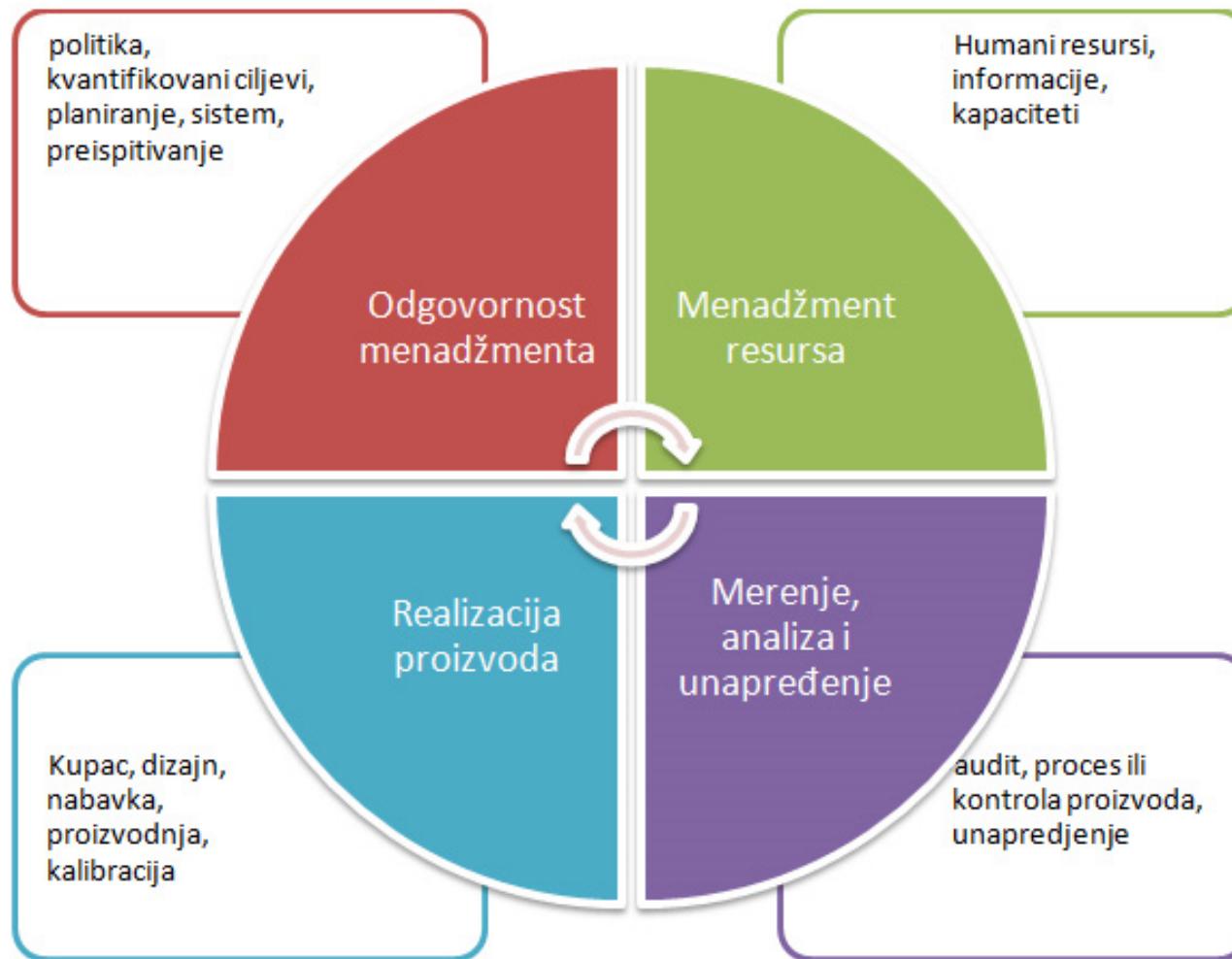
Revizija ISO 9000 ff

- Godine 2000. dolazi do druge velike revizije norme ISO 9000, razlozi su:
 1. Neznanje
 2. Podcenjivanje
 3. Certifikat kao jedini cilj
 4. Kriva interpretacija triju osnovnih modela
 5. Previše dodatnih normi
 6. Prejaka veza s materijalnom proizvodnjom
 7. Statičnost
 8. Nedovoljno uvažavanje kupca
 9. Nepovezanost sa srodnim područjima, itd.

- Revizijom se ukidaju postojeće, a uvode tri nove norme:
 1. ISO 9000:2000- rečnik pojmove
 2. ISO 9001:2000- smernice za izgradnju sistema
 3. ISO 9004: 2000- smernice za poboljšanje sistema

- Osam principa na kojima se temelji norma ISO 9001:2008
 1. Orijentacija na kupce
 2. Vođstvo
 3. Uključenost zaposlenih
 4. Procesni pristup
 5. Sistemski pristup upravljanju
 6. Kontinuirano unapređivanje
 7. Činjenični pristup donošenju odluka
 8. Uzajamno korisni odnosi s dobavljačima

Četiri glavna procesa ISO 9001

4 glavna poslovna procesa ISO 9001

Euro Standard

Principi standardizacije

1. princip

Standardizacija je, u suštini, proces uprošćavanja, nastao kao rezultat svesnog napora društva da smanji broj nekih predmeta. Ona dovodi ne samo do smanjivanja postojeće složenosti, nego nastoji da spreči nepotrebnu složenost u budućnosti

Principi standardizacije

2. princip

Standardizacija je u istoj meri i društvena koliko i ekonomski aktivnost i mora se odvijati na bazi uzajamne saradnje svih zainteresovanih. Uvođenje standarda mora biti zasnovano na opštem sporazumu

Principi standardizacije

3. princip

Samo objavljivanje standarda je od male vrednosti ako se standard ne primenjuje. Primena zahteva ustupke nekolicine radi dobra većine

Principi standardizacije

4. princip

Pri donošenju standarda, akcija treba da se sastoji prvo u selekciji, posle koje sledi utvrđivanje izabranog

Principi standardizacije

5. princip

Standarde treba pregledati u pravilnim vremenskim razmamacima i revidirati ih ako je potrebno. Razmak između revizija zavisi od posebnih uslova

Principi standardizacije

6. princip

Kada se propisuju karakteristike koje proizvod treba da ima pri upotrebi, kao i ostale karakteristike, moraju se propisati i metode ispitivanja koje će se koristiti da se utvrди da li dati proizvod odgovara ili ne odgovara donetim propisima

Principi standardizacije

7. princip

Potrebu da se nacionalnim standardima da snaga propisa treba pažljivo razmotriti, imajući u vidu prirodu standarda, nivo industrijalizacije i zakone i uslove koji su bitni za društvo za koje se standardi pripremaju

Koji su poslovi i zadaci u sistemu standardizacije? (na nacionalnom nivou)

Strateški, složeni i dugoročni poslovi obavljaju se na nivou zemlje, i to u nacionalnoj organizaciji za standardizaciju. To se posebno odnosi na:

- (1) pripremu, donošenja i objavljivanje nacionalnih standarda i tehničkih propisa;
- (2) ovlašćivanje organizacija za atestiranje, akreditovanje laboratorijskih radova i nadzor nad njihovim radom;
- (3) međunarodnu saradnju;
- (4) proizvodnju i diseminaciju opštih informacija iz oblasti standardizacije

Kada je standard obavezan?

Slučaj 1 - kada je delom ili u celini prozvan tehničkim propisom

Slučaj 2 - kada je predmet obligacionog ugovora

Slučaj 3 – kada isporučilac sam izjavi da radi po tom standardu

Šta je standard za uslugu?

Standard za uslugu; Njime se određuju zahtevi koje treba da ispuni neka usluga da bi odgovorila svojoj nameni. Pripremaju se za npr. oblasti: hotelijerstva, transporta, servisa automobila, trgovine...;

Šta je akreditacija?

Zvanično priznanje treće strane da telo ispunjava specificirane zahteve i da je kompetentno da obavlja određene poslove ocenjivanja usaglašenosti

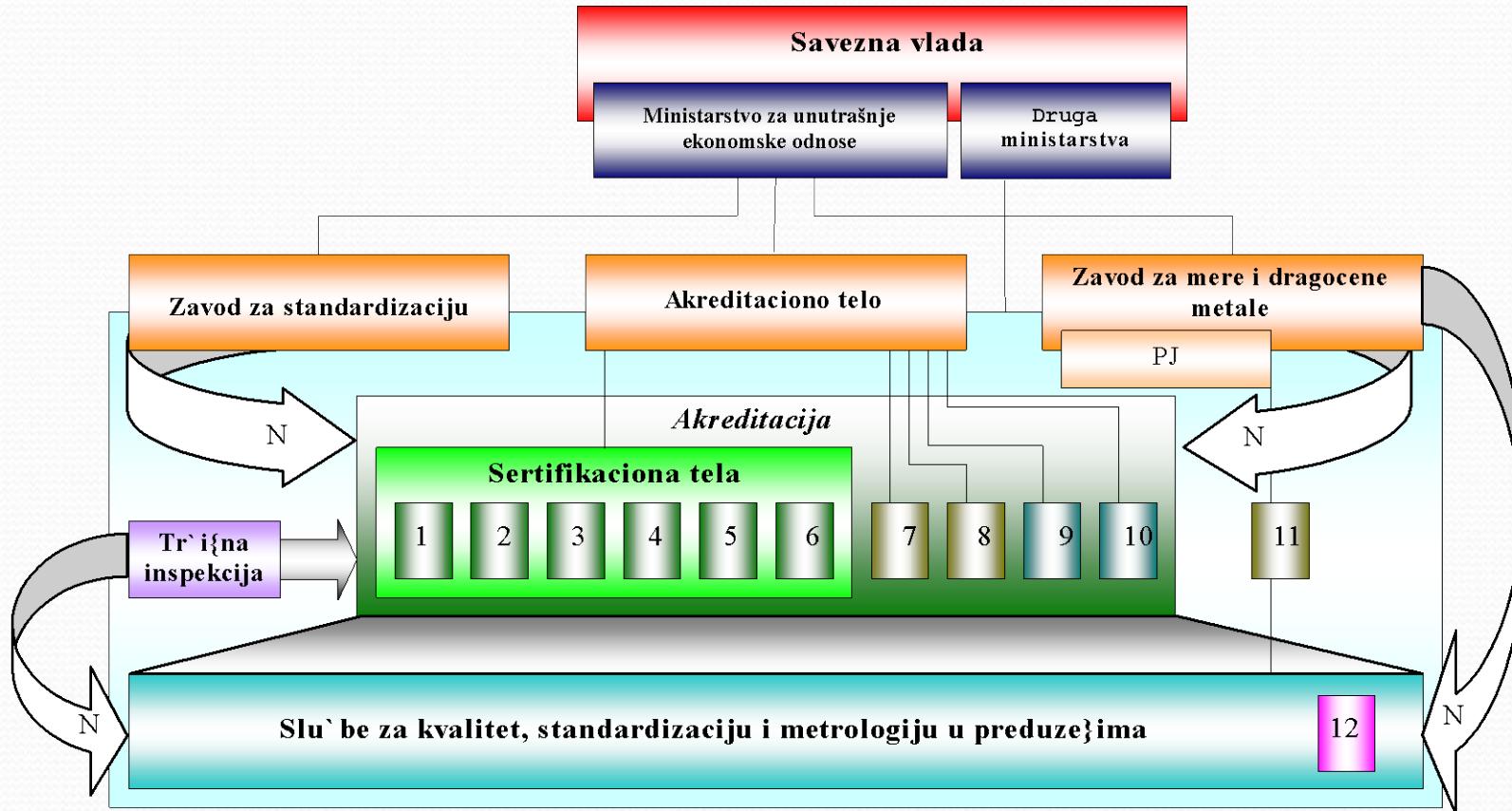
Faze postupka akreditacije.

1. Identifikacija iskazane namere
2. Informisanje
3. Razmatranje zahteva
4. Priprema za ocenjivanje
5. Ocenjivanje
6. Izveštavanje o obavljenom ocenjivanju
7. Odlučivanje o akreditaciji i donošenje Rešenja o akreditaciji
8. Nadzor i ponovno ocenjivanje

Uslovi za dodeljivanje akreditacije?

1. ako oblikom organizovanja obezbeđuje samostalnost pri obavljanju poslova ocenjivanja usaglašenosti za koje se akredituje
2. ako unutrašnjom organizacijom garantuje uspešno obavljanje poslova ocenjivanja usaglašenosti za koje se akredituje
3. ako ne obavlja konsultantske usluge, koje bi bile u suprotnosti sa poslovima ocenjivanja usaglašenosti
4. ako ispunjava uslove prema navedenim zakonima, ako ispunjava uslove evropskih i međunarodnih standarda i uputstava i ako ispunjava sve kriterijume koje je propisao JUAT

Šema sistema akreditacije.

Sertifikaciona tela

- **Sertifikaciono telo** predstavlja organizaciju čiji je zadatak da na kompetentan, dosledan i nepristrasan način obavlja poslove ocenjivanja usaglašenosti sistema menadžmenta (kvalitetom, životnom sredinom, bezbednošću i zdravlјem na radu, bezbednošću prehrambenih proizvoda i organskih proizvoda) sa odgovarajućim standardima.
- Kada je sistem menadžmenta u skladu sa zahtevima predmetnog standarda, sertifikaciono telo izdaje potvrdu, odnosno sertifikat.

Neka sertifikaciona tela

Move Forward with Confidence

Izaberite sigurnost.
Dodajte vrednost.